Rovaniemen kaupunki LAUSUNTO

17.9.2026 Dnro 403/2026

YLIKYLÄ-NIVANKYLÄ OSAYLEISKAAVAN MUUTOS OLLERONVAARAN ALUEELLA
Suunnittelualue sijoittuu Olleronvaaran matkailupalveluiden alueelle rajautuen Nivankylän asuinalueeseen. Suunnittelualue rajautuu Ylikylä – Nivankylä osayleiskaavan alueelle käsittäen osittain Olleronvaaran matkailupalveluille yleiskaavoitettua aluetta sekä osittain Kittiläntien toisella puolella olevaa asumiselle ja matkailupalveluille kaavoitettuja alueita. Suunnittelualueen pinta-ala on n. 281 ha. Osayleiskaavan muutoksen tarkoituksena ja tavoitteena on tarkastella huonosti sijoittuvien rakentamattomien matkailupalveluille suunnattujen rakennuspaikkojen ja pientalovaltaisten rakennuspaikkojen sijoittumista paremmalle sijainnille, lähelle rakennettua yhdyskuntatekniikkaa. Muutoksessa käsitellään alueen virkistyskäyttö ja alueen reitistöiden sijoittuminen. Lisäksi tarkoituksena on tarkastella mahdollisuutta sijoittaa alueelle työntekijöiden asumista sekä tarkastella alueen liikenneyhteyksiä parantaen liikenneturvallisuutta. Voimassa oleva yleiskaava on alueella suoraan rakentamista ohjaava oikeusvaikutteinen yleiskaava.

Kaava-alue on Palojärven paliskunnan aluetta. Poronhoito on pitkän historian omaava, tärkeä elinkeino Rovaniemellä. Sen merkitys Rovaniemen imagolle on erittäin suuri. Poronhoito on merkittävä sidostoimiala Rovaniemen matkailulle ja se työllistää poronlihan ja muiden tuotteiden jalostamisen kautta. Poronhoito on merkittävä työllistäjä ja elinvoimaisuuden ylläpitäjä. Paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumien käyttöön.

Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa
Poronhoitolaki (848/1990) (PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon kaavoituksessa poronhoitoalueella. Poronhoitolaissa (3§) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus. Poronhoito-oikeus on tarkoitettu pysyväksi oikeudeksi (HE 244/1989). Poronhoitajat ovat alueella oikeudenomistajia, eivät pelkkä sidosryhmä. PHL 31 §:n mukaan muualla kuin saamelaisten kotiseutualueella poroja on hoidettava siten, etteivät ne pääse puutarhoihin, vakinaisten asuntojen pihoihin tai muille erityiseen käyttöön otetulle alueille. Rajoitus ei koske vapaa-ajan asuntoja eivätkä vapaa-ajan asunnot ole myöskään lain tarkoittamaa muuta erityiseen käyttöön otettua aluetta. Alueella voi olla tarve kulkea poronhoitotöissä. Maastoliikennelaissa (4§) määritellään, että maan omistajan tai haltijan lupaa ei tarvita poronhoitoon kuuluviin töihin poronhoitolaissa (848/90) tarkoitetulla poronhoitoalueella ja sen välittömässä läheisyydessä lumipeitteen aikana eikä liikkumiseen näihin töihin kuuluvissa välttämättömissä tehtävissä lumettomassa maastossa.

PHL 53 § velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan asianosaisen paliskunnan kanssa valtion maita koskevien hankkeiden yhteydessä, mikäli ne vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen. Vaikka alue ei sijaitsisikaan valtion maalla, on neuvottelut poronhoidon kanssa koettu hyväksi toimintatavaksi

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5

elinkeinojen yhteensovittamiseksi lukuisissa poronhoitoalueelle sijoittuvissa maankäyttöhankkeissa ja kaavoissa.

Alueidenkäyttölain 32 §:n mukaan maakuntakaavan on oltava ohjeena yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. Alueella voimassa olevan Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan yleismääräys edellyttää poronhoidon alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista ja poronhoidolle tärkeiden alueiden huomioon ottamista alueiden käytön tarkemmassa suunnittelussa.

Alueidenkäyttölain 39 §:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Poronhoidon harjoittajat ovat oikeudenhaltijoita eikä heille saa aiheuttaa kaavalla kohtuutonta haittaa. Porotalous on merkittävä elinkeino ja sen oikeudet ja toimintaedellytykset on turvattava kaavaratkaisussa. Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaan kaavan vaikutukset tulee arvioida niin laajalla alueella kuin niitä voi esiintyä. Poronhoidolle aiheutuvat vaikutukset tulee arvioida asianmukaisesti ja riittävän laajasti.

Vaikutukset poronhoidolle

Kaava-alueella on poroja erityisesti syksyisin. Kaava-alueella sijaitsee porotarha, lähistöllä sijaitsee toinenkin porotarha ja paliskunnan erotustoimintaa. Kaavan toteuttamisen vaikutukset poronhoitoon ovat matkailun aiheuttamia suoria ja epäsuoria vaikutuksia. Osayleiskaavan muutoksen tarkoituksena on tarkastella rakentamattomien matkailupalveluille suunnattujen rakennuspaikkojen ja pientalovaltaisten rakennuspaikkojen sijoittumista sekä alueen reitistöjen sijoittumista.

Muu maankäyttö aiheuttaa aina erilaisia haitallisia vaikutuksia poronhoidolle. Laidunalueet vähenevät suoraan rakentamisen alle ja pirstoutuvat pienempiin osiin, jolloin niiden käytettävyys muuttuu. Matkailun vaatimat reitit pirstovat poronhoidon toiminta-alueita ja aiheuttavat häiriötä laajemmalle varsinaisen rakennetun keskuksen ympäristöön. Ihmistoiminnan lisääntyessä porojen laidunnus siirtyy rauhallisemmille alueille sen aiheuttaman häiriön vuoksi (= epäsuora laidunmenetys). Rakentaminen väärään paikkaa voi johtaa sellaisiin estevaikutuksiin, että laajojakin alueita jää käyttökelvottomaksi. Laidunalan vähentyessä jäljelle jääville alueille kohdistuu suurempi laidunnuspaine ja ne kuluvat entisestään. Lisäksi poronhoitotoiminta voi vaikeutua ja poronhoidon rakenteita jäädä käyttökelvottomiksi tai vaikeasti käytettäviksi. Poroja ei voida kuljettaa tokkana mistä tahansa, vaan se vaatii alueen, josta poro kulkee luontaisesti mielellään ja missä ei ole häiriötä hajottamassa tokkaa. Muun muassa tällaisten vaikutusmekanismien kautta uusi matkailurakentaminen ja ihmistoiminta heikentävät porolaitumien kuntoa ja porotalouden kannattavuutta.

Palojärven paliskunnan alueella on paljon muuta maankäyttöä, joka rajoittaa poronhoitoa jo nyt. Siksi kaiken maankäytön suunnittelussa tulee olla lähtökohtana jäljellä olevien laidun- ja toiminta-alueiden

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5

säilyttäminen yhtenäisinä ja rauhallisina. Matkailusta aiheutuu laitumien menetyksiä ja häiriötä. Matkailijat eivät aina pysy reiteillä ja niiden mukana kulkevat koirat voivat aiheuttaa poroille vahinkoja laukottamalla poroja.

Tarkemmat huomiot

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on asianmukaisesti nimetty osalliseksi sekä Paliskuntain yhdistys että Palojärven paliskunta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole mainittu aiotaanko poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia selvittää ja millä tavoin vaikutusten arviointi tehdään. Tämä tulisi suunnitella ja kirjata osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Vaikutukset poronhoidolle tulee arvioida asianmukaisesti ja riittävän laajasti yhteistyössä alueen paliskunnan kanssa. Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaan kaavan vaikutukset tulee arvioida niin laajalla alueella kuin niitä voi esiintyä. Palojärven paliskunnan kanssa tulee neuvotella kaavasta vaikutusten ja niiden lieventämiskeinojen selvittämiseksi.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Hanna Nurmi
toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Vilma Sanaksenaho, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi